

Sörmländsk spelman har samlat 500 låtar

Tre gamla sörmlandslåtar ur det digra uppteckningsarbete spelmanförbundets ordförande Gustaf Wetter i Katrineholm utfört har blivit verkliga "schlagere". Få är de svenskar som inte hört Sköldinge skänklåt, Vingåkers brudmarsch och Österåkers brudmarsch. De spelas på och utom spelmansstämmor och har givetvis också framförts i radio.

De två förstnämnda låtarna är upptecknade efter Widmarkslärjungen Carl-Eric i Lind. Denne var en av de första gamla spelmän Gustaf Wetter knackade på hos, när han inledde sitt uppteckningsarbete omkring 1930. Per Johan i Hissjö och Smens Axel i Stettin fullbordade upptaktstrion. Carl-Eric i Lind lämnade 59 låtar efter sig och Per Johan 29.

Wetter har i dagarna lagt sista handen vid sitt stora verk. Drygt 500 låtar, prydligt inskrivna i arkivböcker, har han fått ihop. Alltsammans överlämnas till spelmansförbundet vid dess årsmöte i Katrineholm på lördag.

Till de allra märkligaste låtlämnarna i den långa raden hör en som inte kunde ta en ton på fiolen. Han som många andra
(Forts. på sista sid. spalt 5)

Gustaf Wetter

unga grabbar hade en far som inte tillät något "fiolgnissel" inom stugans väggar. Axel Axelson hette han och hörde hemma i Husby Oppunda.

Med verkliga färdigheter i visselkonsten och ett osvikligt minne kunde Wetter teckna upp inte mindre än 90-talet låtar efter honom. Många av dem är fina 1700-talspolskor.

Hans bästa uttryckssätt var visslingen, men en och annan visa lät han också sjunga upp. De allra flesta låtarna och visorna emanerar dock från Anders Gustaf i Hägerbo. 112 nummer kommer från honom.

Wetter har många glada och trevliga minnen från sina uppteckningsresor. Ofta hände det att gubbarna låg i sina stugor och funderade på låtar under nätterna. För att de inte skulle glömma bort dem blev Wetter ibland väckt mitt i natten för att åtminstone teckna upp de första raderna på låtarna i notboken. Sen kom gubbarna igen någon dag och spelade upp hela låten.

Till den långa raden spelmän sällar sig också tre damer, "Kattarinä i Klövålla", Josefina Andersson, Mellösa och Matilda Eriksson, Löketorp. De har gnotat och sjungit fram fina låtar och visor. Eljest är det mest karlar och man kan erinra om bl. a. Rickard Forsman i Oxelösund, Axel Eriksson, Löketorp, Floda, Robert Nordström, Lerbo, och A. Gogman. Den senare har bl. a. bidragit med en unik dans som heter "Sjuskävelappen", en benämning som man väl knappast kunnat komma till full klarhet om vad den innebär.

Olle Andersson vid musikhistoriska museet engagerades 1935—1936 för att uppteckna sörmländska låtar. Han gjorde praktiskt taget inte annat än tecknade låtar den tiden och förbundet kostade på uppteckning av sammanlagt tusentals nummer.

Gör du något gott med möda skall mödan fara det goda vara.

Denna vers ur Havamal på väggen i en trappa till Wetters arbetsrum kan tjäna som "omslag" till det med mycken möda hopknäpade uppteckningsverk

Axel Wester död

Den kände Vingåkers-spelmanen och f. brevbäraren Axel Wester avled på onsdagseftermiddagen i en ålder av nära 81 år.

Han var född i Bogården i Västra Vingåkers socken. I 14-årsåldern blev han anställd vid Säfstaholms gård där han var sysselsatt med skogs- och skördearbeten. 1903 kom han till greve Bonde, där han arbetade som kusk. Han drev sedermera en fisk- och blomsteraffär i Vingåker, innan han ägnade postverket sina tjänster som brevbärare i 16 år.

Axel Wester gjorde sig känd som en uppskattad spelman och komponerade bl. a. den s. k. knäpp-polskan. Det musikaliska kunnandet grundlades redan i barndomshemmet och bland hans meriter på detta område kan nämnas att han 1910 blev första pristagare i en spelmanstävling i Flen, varpå han uttogs som representant för Sörmland till en riksspelstävling i Stockholm. På sin meritlista hade Wester också två radioframträdanden samt medverkan på Skansen inför över 25.000 åhörare.

Den bortgångne sörjes närmast av maka, en dotter med familj samt bröder. Wester gjorde sig under sin levnad mycket omtyckt genom sitt goda och glada väsen.

spelmansförbundet nu får ta emot för sitt arkiv.

Wetter anser att han nått sitt mål. När han 1924 kom till Katrineholm och Sörmland föresatte han sig att samla låtar. Född smålänning gick han också med energi till verket och han träffade på dem som hade något att komma med.

Nu lägger han upp låtjagandet. Men är det någon som ger minsta lilla vink om ett fynd, så fattar han givetvis pennan...

Fred.